

Aart Staartjes is weer aan het werk. Met zijn 79 jaar speelt hij een hoofdrol in de nieuwe film 'Spaak'. Ook gaat hij de theaters in met een nieuw toneelstuk. Maar hou op over kindertelevsie. Die tijd ligt achter hem. „Wat ze tegenwoordig maken, is me veel te braaf. Mij zouden ze er nu meteen uit flikkeren.”

Interview

Tekst: Jan Vriend Foto's: ANP

Een beetje opstand kan geen kwaad

Moet je hem zien, in de speelfilm 'Spaak'. Verbeten kop, woeste blik. Het opstandige type. Hij speelt een wielcoach met een beladen verleden. Inderdaad: een man met een rafelrandje. „Een keurige dominee of een nette notaris zit er bij mij niet in. Maar deze rol - die van een tegendraadse, eigenzinnige man die zijn eigen weg kiest - die past bij me. Daar word ik voor gevraagd. En daar zoek ik ook naar. Want je moet altijd iets van jezelf in een karakter zien te vinden. Daardoor wordt zo'n rol interessant.” 'Spaak' gaat over een jonge wielrenner (Tim Douwsma) die vlucht in de verdovende middelen. Zijn coach - de rol van Staartjes - heeft zelf in zijn jeugd ook op hoog niveau gefietst en steekt zijn nek uit om zijn pupil een tweede kans te geven. „Als jonge wielrenner heeft hij ongeveer meegemaakt waar die jongen nu tegenaan loopt. En hij wil niet dat zijn pupil overkomt wat hem is overkomen. Dat maakt hem fanatiek.” Had Aart Staartjes in zijn jeugd zelf een coach willen hebben? „Zo'n man had me misschien voor veel fouten behoed, want ik ben in het leven nogal wat verkeerde straten ingelopen.” Dat vraagt om uitleg. „Nou, ik ben de verkeerde vrouw getrouwd, ik ben veel te vroeg aan kinderen begonnen en ik heb me te vaak verbonden aan allerlei clubjes waar ik achteraf niks aan had. Als je dat allemaal van tevoren weet, doe je het anders en word je nog rijk ook.”

Armoede

Hij begint over zijn vader, die voor zoon Aart een coach probeerde te zijn. „Hij had een klein aannemersbedrijf in Amsterdam, maar hij had eigenlijk willen studeren. Zijn hele leven lang dacht hij dat hij verder zou zijn gekomen als hij een goede schoolopleiding zou hebben afgerond. Daarom probeer-

de hij mij uit alle macht te laten studeren. Dat ik na de kweekschool naar de toneelschool ging, vond hij maar niks. Hij heeft zich daar ook hevig tegen verzet. Want artiesten, dat was armoede, vond hij. Maar als puber luister je niet naar je ouders en ga je je eigen weg. Dat moet ook, want als je als kind de niet-uitgekomen dromen van je vader en moeder moet gaan waarmaken, is het gedoemd te mislukken. Kinderen moeten hun eigen gang gaan, tegen de stroom in. Dat deed ik dus ook.” Met een glimlach: „Nou, ik ben nog aardig terechtgekomen.”

Koffie

We drinken koffie bij de Westergasfabriek in Amsterdam. Hij was vroeg op, vertelt hij. Na jaren met zijn tweede vrouw op Marken te hebben gewoond, heeft hij nu een huis in het Friese Dronryp. Met Steven de Jong - regisseur van 'Spaak' - is hij op tijd uit Friesland naar Amsterdam komen rijden om over die film te praten. Waarbij natuurlijk ook zijn tv-verleden aan bod komt. Jarenlang was hij niet alleen acteur, maar ook samensteller en regisseur van baanbrekende kinderprogramma's op tv. Had hij niet de neiging om zich bij de filmopnamen ook met de regie te bemoeien? „Nee, ik vind dat je die verantwoordelijkheden moet scheiden. Een regisseur houdt het overzicht, een acteur doet wat de regisseur hem vraagt. Een acteur moet op tijd komen, zijn tekst kennen en zien dat hij betaald wordt. En dat laatste is soms nog het moeilijkste.”

Psychiater

Dat hij 79 jaar is, moet geen struikelblok zijn om te blijven werken, vindt hij. „Ik kan me nog steeds redelijk bewegen. Ik kan mijn teksten nog onthouden, ik heb een goede kop en ik vind het nog steeds leuk. Waarom zou je dan niet doorgaan?” Dus speelt hij in december in tien kerstvoorstellin-

Scene uit de film 'Spaak'.

gen in Heerenveen en gaat hij het komende jaar met een nieuw geschreven toneelstuk van Flip Broekman op tournee langs de theaters. „In dat stuk speel ik een psychiater van tachtig jaar. Het verhaal gaat over de zinloosheid van het leven. Dat thema vind ik mooi. Dus zei ik ja.” Bij elkaar zijn het 75 voorstellingen. Dus: 75 keer vanuit Friesland het land in. „Ze houden rekening met mijn leeftijd, daarom houden we het bij drie voorstellingen per week. En ze halen en brengen me.”

Drijfveren

Vraag hem waarom hij nog zo graag werkt en hij begint over zijn drijfveren. „Ik wil iets toevoegen, aan de wereld. En discussies aanzwengelen over thema's waar de samenleving tegenaan loopt.” Met dat doel maakte hij ook jaren kindertelevsie. Samen met Wietek van Dort en Joost Prinsen was hij het gezicht van vernieuwende programma's als 'De Stratemakeropzeeshow' en 'J. J. De Bom 'Voorheen De Kindervriend'', waarin toen zogenaamd delicate onderwerpen als seks, pesten en geschei-

den ouders onbevangen werden besproken en bezongen. Kijkt hij nog wel eens naar de kinderprogramma's van nu? „Ik probeer ze te volgen, maar het valt me tegen. Ik vind het bijna allemaal zo verschrikkelijk braaf. Ze zijn zo politiek correct en netjes. In mijn tijd zochten we de controverse op. Het was er ook de tijd voor, maar een klein beetje opstand zou ook nu geen kwaad kunnen. Ik zie het graag wat rebels, wat meer tegendraads.” Hou alsjeblieft op over de kinderprogramma's van nu, gebaart hij. „Zoiets als 'Kabouter Plop' vind ik zo verschrikkelijk. Je zal daar toch acteur zijn... Ik heb die Belgische jongens die dat doen wel eens gesproken. Die klaagden steen en been. 'We werken ons gek en krijgen maar half betaald', zeiden ze. Terwijl die baas Gert Verhulst er heel rijk van is geworden.”

Klokhuizen

„'Klokhuizen' is nu ook zo belegen. Dan denk ik: hou toch op! In mijn tijd durfden we veel meer. Er kan nu ook zo weinig meer, want de omroepen zijn nu veel te correct.

Er wordt zo veel gepraat en vergaderd dat het de spanning uit de programma's haalt. Volgens de regels van de nieuwe taal mag je nu ook geen nadruk meer leggen op het verschil tussen jongens en meisjes. Dan denk ik: 'kom op zeg!' Dat je als jochie in de klas zit met meisjes, is toch het spannendste dat er is? Die meisjes zien er anders uit, dat is toch heerlijk, zeg! Dat roept van alles op, in je fantasie. Maar dat soort teksten wordt nu weg gecensureerd.” Zou het anders gaan als hij daar nu aan het roer zou staan? „Hal! Dan word ik er meteen uitgeflikkerd!” Hij had zijn eigen aanpak om beladen teksten toch op de buis te krijgen, zie je. „In mijn tijd zorgde ik ervoor dat de omroepbazen de teksten nooit vooraf te lezen kregen. Zo voorkwam ik dat ze er met het rode potlood doorheen gingen om woorden te schrappen. Als ze om de scripts vroegen, bedacht ik smoesjes om die teksten uit de vergaderkantoren weg te houden. De ene keer zei ik dat ze nog niet af waren, de andere keer had ik ze net niet bij me. Pas als de opnamen achter de rug waren, kregen de

bazen de tekst. Dan konden ze schrappen wat ze wilden, maar stond het er al op en was het te laat om nog wat aan de uitzending te veranderen.”

Geen vrienden

In het collectieve geheugen zijn Joost Prinsen, Wietek van Dort en hij een drie-eenheid. Ziet hij Joost en Wietek nog wel eens? „Nee. Toevallig kwam ik Wietek laatst tegen bij een receptie. Maar Joost heb ik al lang niet gezien.” Heeft u het té lang gedaan? „Ja, als je het zakelijk bekijkt, had ik daar eerder mee moeten stoppen. Bill Cosby heeft in Amerika ook in Sesamstraat gespeeld. Hij is er op tijd uitgestapt om andere dingen aan te pakken. Dat was de beste beslissing van zijn carrière. Dat hij nu andere zorgen heeft, zullen we hier maar even buiten beschouwing laten.” Dus Joost ziet u wel als vriend... Mompelend, nadenkend: „Ja, ja.”

Circusdirecteur

Pas na zijn bijna veertigjarige loopbaan bij kinderprogramma's leerde Nederland Aart Staartjes kennen als acteur in serieuze, volwassen

rollen. Zo speelde hij tegen zijn zeventigste het personage van de dominante circusdirecteur Willy Waltz in een tv-serie en was hij te zien in de reeks 'Als de dijken breken'. Waarom die rollen pas toen op zijn pad kwamen? „Waar-schijnlijk ben ik te lang in die hoek van de kindertelevsie gebleven. Iedereen zag me jarenlang als de stratenmaker of als Meneer Aart van Sesamstraat. Als je dat stempel tegen bij een receptie. Maar Joost heb ik al lang niet gezien.” Heeft u het té lang gedaan? „Ja, als je het zakelijk bekijkt, had ik daar eerder mee moeten stoppen. Bill Cosby heeft in Amerika ook in Sesamstraat gespeeld. Hij is er op tijd uitgestapt om andere dingen aan te pakken. Dat was de beste beslissing van zijn carrière. Dat hij nu andere zorgen heeft, zullen we hier maar even buiten beschouwing laten.”

Rommelprijzes

Dan komen we terug op de film 'Spaak', die grotendeels in Friesland is opgenomen. Regisseur en producent Steven de Jong woont er, hij heeft er zijn netwerk en weet zo voordelig locaties en medewer-

kers te ritselen. „Steven moet het allemaal zelf regelen. Om hem te helpen, moeten we het als acteurs voor rommelprijzes doen. Daar had ik het pas nog over met Arjan van der Grijn, de grimeur. Hij woont ook in Friesland. Hij zei: 'Je verdient hier de helft van wat je in het westen verdient, maar het is wél werk. Dat vond ik mooi om te horen. Want hij heeft gelijk.' Dus gaat Aart Staartjes door. Is hij een betere acteur geworden in de loop der jaren? Hij arzelt. „Ja, ik denk het wel. het moet haast wel. De ervaring helpt. Bij het spelen van rollen kun je putten uit dingen die je zelf hebt meegemaakt.” Dan volgt de nuance: „Maar als je jong bent heb je meer bravoure. Dan sla je je overal wel doorheen. Als je ouder wordt, denk je vaak: waar begin ik aan?” En toch wil hij verder, in de schijnwerpers. Mijmerend: „Het mooie aan acteren is dat je het leven verveewigt. Je maakt iets, je vertelt iets, je voegt iets toe.” Tot wanneer? „Tot het niet meer kan.”

De speelfilm 'Spaak' is vanaf 7 september te zien in de bioscopen.

Interview

Als 'Meneer Aart'.

Over Aart Staartjes:

Aart Staartjes (1938) groeide op in Amsterdam-Noord waar zijn vader een aannemersbedrijf had. Na de kweekschool voor onderwijzers maakte hij de overstap naar de Toneelschool in Amsterdam. Ruim tien jaar speelde hij bij theatergezelschappen, maar liever werkte hij voor de televisie. Hij bedacht de 'Stratemakeropzeeshow' waarmee hij van 1972 tot 1974 samen met Wietek van Dort en Joost Prinsen te zien was. Ook boekte hij successen met 'De film van Ome Willem' en 'J. J. de Bom, voorheen De Kindervriend'. Later was hij verantwoordelijk voor Sesamstraat waarin hij als 'Meneer Aart' te zien was en speelde hij in 'Het Klokhuis'. Hij woont met zijn tweede vrouw in Dronryp.